Advokaat selgitab: kas originaalsus tagab autoriõiguse?

3 aastat tagasi - 17.11.2022 Autor: AM

Tootedisaini kopeerijatega on pidanud vaidlusi pidama paljud ettevõtted. Hedman advokaadibüroo vandeadvokaat Toomas Seppel selgitab, millised on põhilised eeldused toodete kaitsmiseks autoriõigusega Euroopa Liidus.

Intellektuaalomandi valdkonnale spetsialiseerunud vandeadvokaat Toomas Seppel tõi hiljutisest praktikast välja kolm lahendit, kus kohus asus seisukohale, et toote autoriõiguste tekkimiseks piisab originaalsest teosest ja autori loomingulisest panusest.

Seppeli sõnul oli seni peamine toodete õiguskaitse võimalus tööstusdisainilahenduse registreerimine, siis Euroopa Liidu hiljutine kohtupraktika on seda laiendanud ning aina julgemalt antakse tööstuslikele toodetele autoriõiguse kaitse. See tähendab, et tarbetooteid käsitletakse samaväärselt nagu muusika või kirjandusteoseid.

Ainus nõue disainilahendusele on selle originaalsus

Ühe viimaste aastate olulisema Euroopa Liidu Kohtu lahendina autoriõiguse valdkonnas võib välja tuua Cofemel'i ja G-Star´i vaidlust rõivaste disaini osas. Rõivaste tootja Cofemel tõi turule rõivad, millest mõned mudelid meenutasid G-Stari tooteid ning ettevõtete vahel tekkis vaidlus autoriõiguste üle.

Portugali kohus leidis, et autoriõiguse kaitse laieneb tarbekunsti- ja disainteostele ning tööstusdisainilahendustele, kui need on algupärased ehk autori intellektuaalse loomingu tulemus. Selleks ei pea tootel olema erilist esteetilist või kunstilist väärtust. Kohus asus seisukohale, et G-Stari rõivamudelid ARC ja ROWDY on autoriõigusega kaitstud teosed ning Cofemel rikkus G-Stari autoriõigusi.

Euroopa Kohus selgitas, et disainilahenduste puhul tekib autoriõigusekaitse originaalse toote või disaini loomisega automaatselt. Ka Eesti kohtupraktika põhjal kinnitab Seppel sama. “Autor ei pea õiguskaitse saamiseks oma teoseid registreerima. Samas tasub ettevõtjatel meeles pidada, et autoriõigus ei kaitse ideid,” tuletas Seppel meelde.

Originaalselt sõuad, autoriõigust kaitstes kaugele jõuad

Ühendkuningriigi kohtupraktikas on üles kerkinud küsimus teose autoriõigusega kaitsmise eeldustest ning vastuste saamiseks pöörduti Euroopa Liidu autoriõiguse poole.

Möödunud sajandi lõpus lõi USA endine sõudja John Duke sõudeergomeetri WaterRower, sellele oli võetud ka patent, mis on tänaseks aegunud. Ühendkuningriigi kohus arutas väidetavat autoriõiguste rikkumist sõudeergomeetri TOPIOM tootja poolt ning küsimuseks oli, kas sõudeergomeeter WaterRower on autoriõiguse seadusega kaitstud kunstkäsitööteos? Sõudeergomeetri TOPIOM tootja oli seisukohal, et WaterRower ei saa mingil juhul olla autoriõigusega kaitstav kunstkäsitööteos ning hagi tuleb seetõttu jätta rahuldamata.

Kohtunik leidis, et ka sõudeergomeeter võib olla kunstkäsitööteos, sest tootes on väljendatud piisavalt käsitööoskust ja kunstilist meisterlikkust. Lisaks märkis ta, et

suure tõenäosusega oleks see ka Euroopa Liidu õiguse kontekstis originaalne teos. Sellise hinnangu andmisel toetus kohtunik Euroopa Liidu Kohtu seisukohale, et kui teose loomisel on selle loojal võimalik väljendada oma vabu ja loomingulisi valikuid, siis saab luua originaalse teose.

Tehnilised piirangud loomingus ei välista autoriõiguslikku kaitset

Samadele põhimõtetele tugines Euroopa Kohus ka jalgrataste tootjate Brompton Bicycle ja Chedech/Get2Get kohtuasjas.

Kohus kinnitas, et toode on intellektuaalsest loomingust tulenev originaalne teos, kui autor on seda luues väljendanud oma loomingulist võimet, tehes vabu ja loomingulisi valikuid, mille tulemusel peegeldab teos tema isikupära. Jalgratas ja selle funktsionaalne kuju võivad olla autoriõigusliku kaitse all isegi siis, kui ratta spetsiifiline kuju on mingil määral vajalik kindla tehnilise tulemuse saavutamiseks. Seda tingimusel, et see vastab eespool nimetatud originaalse teose kriteeriumidele.

Hedmani advokaat selgitas, et disainitoodete puhul kohaldatakse üha enam autoriõiguse kaitset. See tähendab, et toote kopeerimise õigusvaidlusi saab pidada ka olukorras, kus puudub tööstusdisainidisaini registreering või tegemist on aastaid tagasi loodud toodetega. Samuti teeb hiljutine kohtupraktika keerulisemaks retro- ja nostalgiatoodete turule toomise, sest teatud tooted võivad olla autoriõigusega kaitstud veel ka 70 aastat peale disaineri surma.

Fotod ja allikad:

1. Jalgratas Brompton (vasakul) ja jalgratas Chedech (vasakul) - avapilt, allikas.

2. G-Star Raw CV teksapüksid (originaalne teos, vasakul) ja Cofemeli teksad (paremal). Foto allikas.

3. John Duke´i loodud WaterRower (vasakul, foto allikas) ja väidetava autoriõiguse rikkuja sõudeergomeeter TOPIOM (paremal, foto allikas).

- Uudised

- Lahendused
- Turvalisus

Pilt